

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Landbrug & Fødevarers høringssvar vedr. opdatering af vejledning til Klima- Lavbundsordningen 2022 (j.nr. 2020- 8806)

Vi sender hermed Landbrug & Fødevarers bemærkninger til den høring, Miljøstyrelsen har udsendt d. 12. januar 2022 vedr. ovennævnte vejledning. Landbrug & Fødevarer har også afgivet høringssvar i forbindelse med høringen af bekendtgørelsen vedr. ordningen. De følgende bemærkninger skal ses som et supplement til disse.

Muligheder for at søge direkte arealstøtte på tilsagnsarealerne (afsnit 9.4, side 15)

I afsnit 9.4 er det beskrevet, hvilke muligheder der er for at søge direkte arealstøtte (grundbetaling og grøn støtte) til de arealer, der indgår i lavbundsprojekterne, og som ikke længere kan opfylde de almindelige betingelser for at få direkte arealstøtte som konsekvens af projektrealiseringen. Fx fordi det bliver for vådt til at gennemføre en årlig landbrugsaktivitet på arealerne.

Artikel 32 – kommende artikel 4

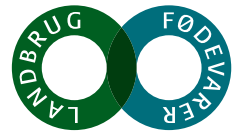
I vejledningen henvises der til de nugældende regler for artikel 32 i forordning 1307/2013. Disse regler bliver per 1. januar 2023 erstattet af reglerne i artikel 4 i forordning 2021/2115. Eftersom de projekter, der søges om støtte for under Klima-lavbundsordningen i 2022, formentlig først vil blive realiseret efter 1. januar 2023, er det vigtigt, at de nye regler også beskrives i vejledningsmaterialet. Det skyldes ikke mindst, at det er vigtigt, at der kommer en tilstrækkelig forventningsafstemning i forhold til muligheden for at søge direkte arealstøtte til de arealer der indgår i projekterne allerede fra starten, dvs. inden projektet realiseres.

Blandt andet vil referenceåret blive ændret fra 2008 til perioden 2015-2022, og det er på nuværende tidspunkt under afklaring hos Landbrugsstyrelsen, om nogle af de tilføjelser, der er kommet til artikel 4, kan give anledning til justerede muligheder for at modtage direkte arealstøtte til projektarealerne.

I vejledningen henvises der også til, at det er Miljøstyrelsen, der foretager en faglig vurdering af, om projekterne vurderes at være direktivimplementerende. I den forbindelse vil Landbrug & Fødevarer gerne kvittere for, at disse vurderingskriterier er blevet lagt på Miljøstyrelsens hjemmeside. Landbrug & Fødevarer vil foreslå, at der i vejledningen linkes direkte til disse vurderingskriterier, og at der tilføjes en beskrivelse af, hvordan et konkret projekt kan blive vurderet. Som Landbrug & Fødevarer har forstået det, vil der blive foretaget en vurdering, på baggrund af indsendelse af en artikel 32-erklæring til Landbrugsstyrelsen.

Referenceårene for ordningen

De indberettede afgrødekoder i perioden 2015-2019, danner grundlaget for den beregnede engangskompensation. Denne referenceperiode er uændret fra 2021-vejledningen. Af hensyn til ordningen ekstensivering med slæt, der skal forberede arealer til senere udtagning, er der brug for

en afklaring af, hvad referenceårene bliver fremover. Dette behov for præcisering gælder i øvrigt for alle udtagningsordninger.

Landmændene kan søge ekstensivering med slæt første år i år. De kan fortsætte til næste år, og allerede dette år kan arealet potentielt vokse ind i permanent græs status (hvis arealet allerede har ligget med græs i flere år). Hvis dette år (2023) fremadrettet skulle blive et referenceår i en udtagningsordning, vil disse landmænd da få en lavere erstatningssats. Derfor vil landmanden være nødt til at pløje arealet og have en anden afgrøde i 2023, hvis dette skal undgås. Derfor er det relevant viden for landmandens disponeringer og dermed for ekstensiveringsordningens potentielle succes, allerede nu.

Det er vigtigt, at det sikres, at arealer der udtages, og som inden udtagningen har indgået i ordningen "ekstensivering med slæt" altid vil have et referenceår, der svarer til arealets status det første år, hvor arealet indgår i denne ordning (dvs. et omdriftsareal). Hvis ikke dette er muligt, vil landmanden vælge at undgå permanent græs status på arealerne. Dette kan gøres ved at pløje arealerne minimum hvert 5. år og udlægge en anden afgrøde end græs. Dette vil være meget uhensigtsmæssigt i forhold til at forberede arealerne til udtagning.

Mulighed for at anvende arealerne i andre arealordninger

Det er ligeledes vigtigt, at det beskrives i vejledningen, hvilke muligheder der er for at lade projektarealerne indgå i forskellige arealordninger. Det fremgår af den nuværende vejledningstekst, at projektarealerne under visse betingelser kan indgå som MFO-slåningsbrak (afsnit 9.4). Det er vigtigt, at det fremadrettet beskrives, om arealerne kan anvendes til opfyldelse af det kommende krav om etablering af 4 pct. ikke-produktive arealer, og om det er muligt at søge nogle af de nye 1-årige bioordninger (eco-schemes) på arealerne.

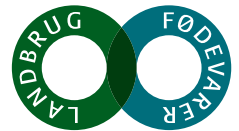
I vejledningens afsnit 9.4 beskrives muligheden for at opnå direkte arealstøtte, så længe aktivitetskravet og betingelserne herfor overholdes. Det fremgår også, at denne mulighed kun gælder, hvis der er tale om, at projektet er direktivimplementerende i forhold til vandramme-, habitat- eller fuglebeskyttelsesdirektivet. Vi mangler i høj grad et kort over hvor landmændene kan søge grundbetaling i Klima-lavbundsordningen. Lodsejernes rådgivere har svært ved at undersøge mulighederne når ansøgningsportalen nedlukkes.

Naturlig opvækst af buske og træer på projektarealerne

Det fremgår af vejledningens afsnit 16, at der som en del af den tinglyste servitut på arealerne ikke må etableres skov eller energi-, lav- eller stævningskov på projektarealerne. SEGES og Landbrug & Fødevarer er af den opfattelse, at denne bestemmelse ikke hindrer eventuel naturlig opvækst af buske og træer på projektarealerne.

Der kan være lodsejere, der overvejer mulighederne for blot at lade hele eller dele af arealerne ligge uden årlig landbrugsaktivitet, eller hvor det på grund af skiftende vandstand kun en gang imellem er muligt at gennemføre landbrugsaktivitet. På sådanne arealer vil der med tiden komme naturlig opvækst af buske og træer. Derfor er det vigtigt, at det præciseres i vejledningen, om dette er muligt.

Derudover er det vigtigt, at det også nævnes, hvilken betydning det vil have i forhold til overholdelse af andre regler gældende for arealerne samt mulighederne for at få landbrugsstøtte til arealerne.

Det drejer sig blandt andet om overholdelse af driftslovens bestemmelser om rydningspligt. Landbrug & Fødevarer mener, at det skal være muligt automatisk at dispensere for disse regler på projektarealerne.

I forhold til mulighederne for at få landbrugsstøtte til arealerne er der vigtigt at få afklaret, om eventuel opvækst af buske og træer på arealerne kan betragtes som adgangsgivende til anvendelse af undtagelsesbestemmelserne i artikel 32 (kommende artikel 4), og om opvækst af buske og træer vil have mulighed for at indgå som småbiotoper enten i lodsejerens opfyldelse af det nye krav om etablering af 4 % ikke produktive arealer. Landbrug & Fødevarer er også i dialog med Landbrugsstyrelsen om dette.

Tilskudsberettigede udgifter

Miljøstyrelsen har oplyst, at omkostninger, der muliggør synergieffekter, herunder fx hegning kan være tilskudsberettiget. Dette er næppe intuitivt og bør derfor nævnes.

Statsstøtteregler

Det fremgår af klima-lavbundsordningen, at der udbetales engangskompensation til naturarealer som de minimis-støtte. Ikke mindst i lyset af Landbrugsstyrelsens udmelding fra den 28. januar 2021, hvor Landbrugsstyrelsen melder ud, at myndighederne genoptager gamle sager om de minimis-reglerne, da de ikke har administreret ordningen korrekt i første omgang, så er det helt afgørende, at der er en klar vejledning til ansøgerne om, hvordan loftet på ordningen beregnes. Det er helt uacceptabelt, hvis ansøgere får et tilbagebetalingskrav som følge af at myndighederne ikke administrerer støtteløfterne korrekt.

Tilbudsloven

Det fremgår af vejledningen til klima-lavbundsordningen på side 13, at projektet kan være omfattet af udbudsloven eller tilbudsloven. Der henvises til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside uden nærmere detalje. Til sammenligning er der 10 siders vejledning om samme emne i Landbrugsstyrelsens vejledning, herunder en besked om at manglende overholdelse koster en nedsættelse af tilskuddet med 25%. Det er en meget høj risiko for ansøger, så der er også ift. Klima-lavbundsordningen behov for en helt klar vejledning til ansøgerne om, hvilke krav de skal dokumentere opfyldt over for styrelsen. Der står blot "Ved efterspørgsel skal det kunne dokumentere, at udbudsloven er overholdt". Det er vigtigt, at myndighederne gør det klart på ansøgningstidspunkt, hvad der kræves for at opfylde reglerne og hvilken dokumentation, som skal kunne fremvises.

Med venlig hilsen

Mikael Strandbygaard
Chefkonsulent

Miljø & Bæredygtighed, Axelborg

M +45 2857 6901
E mist@lf.dk